

Sjukpenning som övergår från normalnivå till fortsättningsnivå är en och samma förmån

Försäkringskassans ställningstagande

Vid tillämpningen av 110 kap. 4 § socialförsäkringsbalken (SFB) är sjukpenning som övergår från normalnivå till fortsättningsnivå en och samma förmån.

Bakgrund och överväganden

Bakgrund

Sjukpenning kan lämnas på två olika ersättningsnivåer.¹

Fråga har uppkommit hur man ska se på dessa två olika ersättningsnivåer när sjukpenningen övergår från normalnivå till fortsättningsnivå. Utgör ersättningsnivåerna en och samma förmån, nämligen sjukpenning, eller är sjukpenning på fortsättningsnivå en egen förmån? Om det är fråga om en och samma förmån, fast på olika ersättningsnivåer, krävs ingen ny ansökan för att få sjukpenning på fortsättningsnivå. I annat fall är det fråga om en egen förmån, vilken enligt 110 kap. 4 § SFB kräver en särskild ansökan.²

Försäkringskassan har idag en tillämpning som innebär att sjukpenning på fortsättningsnivå kräver en särskild ansökan för att kunna beviljas.

Enligt Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:13) om kontroll i sjukpenningärenden och ersättning för merutgifter vid resa till och från arbetet, m.m. får Försäkringskassan nämligen för bedömning av fortsatt rätt till sjukpenning begära att den försäkrade ska, utöver ansökan, ge in en fortsättningsansökan för sjukpenning till Försäkringskassan (5 §). Samtidigt har lagbestämmelserna om sjukpenning kommit att ändras så att sjukpenning återigen har blivit en förmån som inte är tidsbegränsad. Det är inte tydligt hur regelverket numera ska tolkas och praxis saknas. Det behövs ett rättsligt ställningstagande för att klarlägga hur Försäkringskassan ska

¹ Under en ramtid som omfattar de 450 närmast föregående dagarna lämnas sjukpenning med 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Ersättning utgår under högst 364 dagar och kallas för *sjukpenning på normalnivå* (27 kap. 19 och 21 §§ SFB). Därefter kan sjukpenning lämnas med 75 procent av sjukpenninggrundande inkomst (SGI) under obegränsad tid. Den senare ersättningen kallas för *sjukpenning på fortsättningsnivå* (27 kap. 19 och 24 §§ SFB). Undantagsvis kan den försäkrade fortsätta att få sjukpenning på normalnivå, trots att antalet dagar inom ramtiden är förbrukade. Så är fallet när den försäkrade har en allvarlig sjukdom (27 kap. 23 § SFB).

² Enligt bestämmelsen gäller att den som vill begära en förmån (sökanden) ska ansöka om den skriftligen. Detsamma gäller begäran om ökning av en förmån.

tolka bestämmelserna när sjukpenning övergår från normalnivå till fortsättningsnivå.³

Överväganden

Förarbeten m.m.

Före den 1 juli 2008 fanns endast en ersättningsnivå för sjukpenning, nämligen 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI). Det krävdes ingen ansökan för att få förmånen utan det räckte med en försäkran av den försäkrade.⁴ Sjukpenning var en förmån som inte var tidsbegränsad.

Den 1 juli 2008 reformerades sjukförsäkringen.⁵

Ändringarna innebar bl.a. att sjukpenning blev *en tidsbegränsad förmån*. Tidsgränsen sattes till ett år. Det infördes en ny förmån som *efter ansökan* kunde beviljas den som blev utförsäkrad men ändå hade behov av ersättning. Den nya förmånen hette förlängd sjukpenning och lämnade ersättning med 75 procent av SGI.⁶

Den 1 januari 2011 trädde SFB ikraft. Bestämmelserna i AFL gällande sjukpenning flyttades över bl.a. till 27 kap. SFB. Det infördes en ny bestämmelse i SFB enligt vilken det krävdes en ansökan för att en förmån skulle kunna beviljas (110 kap. 4 §). Det innebar att ett ansökningskrav infördes för sjukpenning⁷.

Även en bestämmelse om ersättningsnivå infördes, nämligen 27 kap. 19 § SFB. I förarbetena står bl.a. följande. ”Paragrafen saknar direkt motsvarighet i gällande lagstiftning. Sedan den 1 juli 2008 gäller att sjukpenningen i normalfallet lämnas som en tidsbegränsad förmån på två olika ersättningsnivåer. I nu gällande bestämmelser i 3 kap. AFL som reglerar sjukpenningens två ersättningsnivåer är dessa inte särskilt namngivna. Gällande författningstext är komplicerad och svårläst. För att underlätta förståelsen av bestämmelserna föreslår regeringen att det tydligt anges att sjukpenningen kan lämnas på två namngivna ersättningsnivåer. Eftersom de benämningar som förekommer i bl.a. 3 kap. 4 § första stycket AFL inte är tillräckligt preciserade föreslår regeringen att sjukpenning som för dag utgör [”80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten”] kallas för sjukpenning på normalnivå och att sjukpenning som för dag utgör [”75 procent av den fastställda sjukpenninggrundande

³ Detta rättsliga ställningstagande gäller inte rätten till fler dagar med sjukpenning på normalnivå (27 kap. 23 § SFB).

⁴ 3 kap. 8 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL)

⁵ Se proposition 2007/08:136 En reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång i arbete

⁶ Proposition 2007/08:136 s.78-83

⁷ Proposition 2008/2009:200 Socialförsäkringsbalk, Del 2, s. 438

inkomsten”] kallas för sjukpenning på fortsättningsnivå. Det nyss anförda innebär att termen sjukpenning i socialförsäkringsbalken används som ett samlingsbegrepp för sjukpenningförmånerna i paragrafer som behandlar gemensamma bestämmelser av mer övergripande karaktär.”⁸

När det gäller *sjukpenning på fortsättningsnivå* fanns i det ursprungliga förslaget till socialförsäkringsbalk, dvs. proposition 2008/09:200, fortsatt krav på ansökan. Det föreslogs bl.a. att ”Sjukpenning på fortsättningsnivå lämnas, efter ansökan av den försäkrade, för högst 550 dagar om sjukpenning på normalnivån inte kan lämnas på grund av det som föreskrivs i 21 §.”⁹ Lydelsen kom sedan att ändras så att man tog bort kravet på ansökan. När SFB trädde i kraft den 1 januari 2011 fanns inte längre något krav på ansökan i själva bestämmelsen om sjukpenning på fortsättningsnivå, dvs. i 27 kap. 24 § SFB.

I förarbetena till bestämmelsen i 27 kap. 23 § SFB, som gäller sjukpenning med fler dagar på normalnivå, hänvisar man till att det enligt AFL i normalfallet inte krävdes någon ansökan för att få sjukpenning. I stället ska sökanden ge in en försäkrans till Försäkringskassan (3 kap. 8 § första stycket AFL). Det saknas därför anledning att ta in en motsvarighet till bestämmelsen i 3 kap. 4 § tredje stycket respektive 10 a § tredje stycket AFL med krav på ansökan. I balken finns en särskild reglering endast för de fall där det finns undantag från kravet på ansökan.¹⁰ I kommentaren till bestämmelsen i 27 kap. 24 § SFB hänvisar man till dessa uttalanden gällande 23 §.¹¹

Den 1 februari 2016 togs den bortre tidsgränsen för sjukpenning bort, dvs. *det blev återigen möjligt att bevilja sjukpenning utan begränsning i tid*. Det möjliggjordes genom att begränsningen av antalet dagar med sjukpenning på fortsättningsnivå togs bort.¹²

Tolkning av kravet på ansökan i 110 kap. 4 § SFB när det gäller sjukpenning på fortsättningsnivå

Är sjukpenning på fortsättningsnivå en sådan förmån enligt 110 kap. 4 § SFB som kräver en egen ansökan?

Av de redovisade förarbetena framgår att krav på ansökan infördes genom reformen 2008 när sjukpenningen tidsbegränsades och olika

⁸ Proposition 2008/09:200, Del 2, s.447

⁹ Proposition 2008/09:200, Del 1, s.87

¹⁰ Proposition 2009/10:69 Kompletteringar av socialförsäkringsbalken, s.76
Bestämmelserna i 3 kap. 4 § tredje stycket respektive 10 a § tredje stycket AFL gällde krav på ansökan när den försäkrade på grund av allvarlig sjukdom sökte sjukpenning med fler dagar på normalnivå.

¹¹ Proposition 2009/10:69 Kompletteringar av socialförsäkringsbalken, s.76

¹² Proposition 2015/16:1 Förslag till statens budget 2016, finansplan och skattefrågor, Utgiftsområde 10: Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

ersättningsnivåer infördes. Det var då fråga om två olika sjukpenningförmåner och kravet på ansökan gällde förmånen förlängd sjukpenning.

När SFB trädde ikraft verkar man ha haft samma synsätt, dvs. att de olika ersättningsnivåerna var två egna förmåner när det gäller krav på ansökan. I de ursprungliga förarbetena talas om att ”sjukpenning” är ett samlingsbegrepp för *sjukpenningförmånerna*. Krav på ansökan för att få sjukpenning på fortsättningsnivå reglerades ursprungligen i själva förmånsbestämmelsen (27 kap. 24 § SFB) medan krav på ansökan för sjukpenning på normalnivå följde av den allmänna bestämmelsen i 110 kap. 4 § SFB. Innan SFB trädde ikraft ändrades detta så att man tog bort kravet på ansökan i själva förmånsbestämmelsen i 27 kap. 24 § SFB. Enligt förarbetena behövdes inte någon särreglering utan kravet på ansökan följde av bestämmelsen i 110 kap. 4 § SFB (se proposition 2009/10:69).

Lagstiftaren verkar således ha sett sjukpenning på fortsättningsnivå som en egen förmån när socialförsäkringsbalken infördes. Förmånen var tidsbegränsad och krävde ansökan enligt den allmänna bestämmelsen i 110 kap. 4 § SFB. Detta rimmar väl med det uttalade syftet att socialförsäkringsbalken inte skulle innebära någon materiell ändring av rättsläget.

Genom lagändring som trädde i kraft den 1 februari 2016 försvann emellertid den bortre tidsgränsen för sjukpenning. Sjukpenning blev återigen en förmån som inte var tidsbegränsad. Numera saknas det därför anledning att ansöka om ytterligare dagar med sjukpenning på fortsättningsnivå. När antalet dagar på normalnivå är förbrukade upphör inte förmånen utan ersättningsnivån sjunker till 75 procent. En ansökan om sjukpenning på fortsättningsnivå fyller inte längre något syfte. Av förarbetena framgår även att kravet på ansökan om sjukpenning på fortsättningsnivå var en följd av att sjukpenning var en tidsbegränsad förmån. När tidsbegränsningen inte längre finns saknas anledning att se sjukpenning på fortsättningsnivå som en egen förmån.

Sammanfattningsvis ska kravet i 110 kap. 4 § SFB tolkas så att någon särskild ansökan för att kunna bevilja sjukpenning på fortsättningsnivå inte längre ska ställas när antalet dagar på normalnivå har förbrukats.

Aktuella bestämmelser, rättspraxis m.m.

27 kap. 19 § SFB

27 kap. 21 – 22 och 24 §§ SFB

110 kap. 4 § SFB

Proposition 2007/08:136

Proposition 2008/09:200, Del 1-2

Proposition 2009/10:69

Proposition 2015/16:1, Utgiftsområde 10

Marie Axelsson

Heli Artell Wiklund